

ה' מר חשון תשפ"ז \ גיליון 489

בראשית - נז

הפטרה: "רַבִּי עֶקֶרָה לֹא יִלְדָּה"

{ ישעיה נ"ד }

בתפילת ערבית - ברך עלינו

לרפואה שלמה

מיטלי בת עליזה

טליה אסתר בת אלינור

הרב אליהו רפאל בן סעדה

ינון יהודא חי בן ורד רוזה

אפרים יהודא בן רייזל

רבי יוסף בן עישה

רבי יצחק בן ימנה

רחלי בת הניה

השבת נקרא: "אלה תולדות נח איש צדיק תמים הנה בדרתיו את האלקים התהלך נח". התורה קוראת לנח "איש צדיק". צריך להבין את ההגדרה הזו. מהו צדיק? מדוע נקרא נח "איש צדיק"? הפסוק אומר, "צדיק יסוד עולם". צדיק הוא היסוד, הוא המקיים את העולם. נח היה איש כזה, שבצדקותו קיים את העולם. על כל הדור שלו נגזר שימחק, אבל הוא היה צדיק וקיים ומקיים, צדיק במובן הזה שהוא יסוד, שאחר כך כל העולם כולו נמשך ממנו. יסוד יכול להיות מלמטה ויכול להיות מלמעלה, משפיע. יוסף גם כן נקרא צדיק, הוא גם היה עמוד ויסוד. צדיק הוא בעצם מכון את העולם, הוא ממשיך כוחות לקיומו של העולם. וממילא הוא מושל במציאות, שכן הוא הגורם לקיומה. במובן זה יוסף גם כן היה מושל, זן ומכלכל את כל ארץ מצרים. לולא יוסף, היה הרעב גורם שמצרים תכלה, ואולי אף כל העולם כולו. כיצד הצדיק הוא יסוד עולם? הוא מתנהג במעשי צדק, מעשים נכונים, שיש להם זכות קיום. כל כולו ומהותו צדקות ועשיית מעשים ברי קיימא. זה מקיים את המציאות. והוא ממשיך את השפע העליון האלוקי אל המציאות. לכן נח נקרא צדיק. **רש"י הקדוש:** מביא את הגמרא בסנהדרין (דף ק"ח ע"א), יש שדרשו את הפסוק לשבת, ויש שדרשו אותו לגנאי. **רבי יוחנן דרש אותו לגנאי,** שנאמר, צדיק תמים היה "בדורותיו", דווקא בדורותיו היה צדיק, ולא בדורות אחרים, שאילו חי בדורות אחרים של צדיקים, לא היה נחשב לכלום. **ואילו ריש לקיש, דרש אותו לשבת,** שאם בדור כזה של רשעים היה צדיק, קל וחומר בדורות של צדיקים. ולכאורה הדבר תמוה כיון שהיה בדורו צדיק לכל הדעות, מה לנו לדרוש אותו לגנאי מה היה קורה אילו היה חי בדורות אחרים, הרי אין לדין אלא מה שענינו ראות, וכיון שאנו רואים כי בדור זה הוא צדיק, היה לנו לדרוש אותו רק לשבת, ומה לנו לחפש מה היה קורה בדורות אחרים? אלא שרבותינו לימדונו כאן יסוד גדול. המדד לצדיק או רשע אינו באופן יחסי בהתאם למצב נתון באותו מקום ובאותו זמן, אלא בהתאם לדרישות התורה ההלכה והמוסר כפי שניתנו בסיני, וזאת מבלי להתייחס למצב הסביבה והחברה בהתאם לתקופה זו או אחרת. לפעמים אדם יודע כי הוא מקיים מצוות רק בצורה חלקית, או רק מצוות שמוצאות חן בעיניו, או שהוא מחליט לשמור רק מצוות שנוחות לו בלבד, או רק לפי זווית ראייה אישית שלו, או לפי הגיונו שלו, והוא יודע כי אין הוא מושלם, אך מנחם הוא את עצמו בכך שיחסית לחברה בה הוא נמצא בבית, במשפחה או בעבודה, הרי שהוא צדיק גדול ביחס אליהם שאינם מקיימים כלום, ודי לו במה שהוא. לא אחת אנו רואים כי אפילו אנשים יראי שמים, כשהם בביתם ובסביבתם הטבעית, הרי הם יראים ושלמים ומדקדקים קלה כבחמורה, אך כשהם מגיעים לסביבה אחרת פחות חזקה מבחינה רוחנית, כגון בטיול או בעבודה או בשליחות, הם מרשים לעצמם לרדת רוחנית באופן זמני, כיון שיחסית לחברה בה הם מצויים כעת הם עדיין צדיקים גמורים. את זה רבותינו באו לשלול, כשדרשו את נח לגנאי, בזה שנחשב לצדיק רק בהתאם לדורו, בהתאם לזמן, לשעה ולחברה בה הוא היה, ולא לפי האמת המתבקשת. אלא החובה האמיתית המוטלת על האדם היא בקיום מצוות התורה בכל התרי"ג מצוות, לפי השולחן ערוך, קלה כבחמורה בכל עת, בכל מצב, ובכל מקום, ולא לפי מדד יחסי של הסובבים אותו באותו רגע. וכך נזכר שרבותינו ידרשו אותו רק לשבת. **אך יש גם פירוש שלישי** למילה "בדורותיו". אפשר להבין שהכוונה היא לדור שהוא חי בו, אך אפשר להבין שהכוונה היא לדורות שהוא יוצר. "אלה תולדות נח", זה כל עניינו של נח, שיש לו תולדות. לכל הדור שלו לא היו תולדות, הוא נפסק. מכאן ואילך כל הדורות הם של נח, כולם נקראים בני נח, וכבר לא בני אדם. הוא הגורם לשלמותם של כל הדורות. כלומר, יש לנח מדרגה מיוחדת במינה, תפקיד מיוחד במינו, לקיים את כל הדורות כולם. על הלימוד הזה יש לשאול, הרי על בני דור הפלגה נאמר "ויורד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם". אומר הזוהר, מוטב היה לאדם הראשון שלא יוזכר בפסוק הזה. כיון שהם חטאו, הוזכר שהם מתנהגים כאדם הראשון, שאף הוא חטא וגרם בכך מיתה לכל הדורות. כעת חוזרים צאצאיו וחוטאים כמו בני האדם הידוע, אדם הראשון. "בן חכם ישמח אב". כשהבן מתנהג בחכמה כולם אומרים שאבא שלו מאוד מוצלח, ולהיפך - כשהבן לא מתנהג יפה אומרים שזה מתחיל מהאבא. ההתנהגות של המשך הדורות גורמת ליחס אל האב. ובאופן כללי כולם נקראים "בני נח". **שבת שלום ומבורך.**

פתגם השבוע

"ברכת ידיד - חשובה בשמים,

יותר מהמלצתו

של המלאך גבריאל..."

{ הבעל שם טוב }

זמני כניסת ויציאת השבת

רבינו תם	צאת שבת	כניסת השבת	ירושלים
19:22	18:42	17:30	ירושלים
19:19	18:43	17:47	תל אביב
19:20	18:42	17:38	חיפה
19:22	18:44	17:48	באר שבע
19:21	18:44	17:39	אילת

לזרע של קיימא. אמן.
שלמה בן יונה
חנה בת יעל
אליהו בן מרים
מרגלית בת חנה

" העדפה של הצדיקים "

" אור החיים הקדוש "

" אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים ה'ה בדרתיו את האלהים התהלך נח: " (פרק ו' פסוק ט')

צדיקים מעדיפים להיות 'בלי ילדים', יותר מאשר עם 'ילדים רעים

רבינו האור החיים הקדוש: מביא את דברי המדרש שהצדיק נח לא התעסק בפריה ורביה במשך חמש מאות שנה, כי הוא ראה שבני הדור מכעיסים את הקדוש ברוך הוא, ולא רצה שהבנים שלו ימשכו אחריהם, ורק בסמיכות לגזירת המבול הוליד את בניו, היות שבזמנם לא היו נענשים רק אחרי גיל מאה שנה, ולכך חישב שבכור בניו לא יגיע לגיל מאה שנה בזמן המבול.

ובזה מפרש רבינו הקדוש את הפסוק 'את האלקים התהלך נח' - שחשש נח שהבנים שלו יכעיסו את הקדוש ברוך הוא וישפוט אותם במידת הדין המכונה 'אלקים', ולכן 'ויולד נח שלושה בנים' בחשבון שיהיו פחות מגיל מאה שנה בזמן גזירת המבול. ובפרשת לך לך מביא רבינו הקדוש את דברי המדרש שאברהם אבינו חשש שיהיו לו בנים שאינם מהוגנים, וביקש מה' יתברך, שאם כך, שלא יהיו לו ילדים בכלל.

וזה לשון המדרש: 'שני בני אדם אמרו דבר אחד, אברהם ודוד, אברהם כתיב ביה 'ה' אלהים מה תתן לי', אמר לפניו ריבונו של עולם אם עתיד אני להעמיד בנים ולהכעיסך מוטב לי ואני הולך ערירי. דוד אמר 'וראה אם דרך עצב בי ונחני בדרך עולם', אמר לפניו ריבונו של עולם אם עתיד אני להעמיד בנים להעציבך מוטב לי, ונחני בדרך עולם'. ובפרשת ויגש כותב רבינו הקדוש וזה לשון קודשו: 'דבר ידוע הוא, כי הצדיקים יותר יחפצו בהיעדר הבן, בהיותו בן מביש, ומה גם יעקב הצדיק'.

הבית השלם

הרב שמעון שמש שליט"א - יועץ זוגי וחינוכי: 052-7162999

זוגיות בפרשת השבוע

הדבר שגרם לאנשי דור הפלגה לתכנן בניית עיר ומגדל, היה בעיקר 'שפה אחת ודברים אחדים' כמובא בפסוקים. זה מה שנתן להם את התכנון והדחף להקים פרויקט בעל שם עולמי לאותם ימים, להקים מרכז עולמי לעבודה זרה. וכאשר השם יתברך חשב להפר את מחשבתם, בסך הכל פָּלַל את שפתם. אמנם המפרשים נחלקו בעניין 'שפה אחת', לעומת 'בלילת שפתם', האם מאז החלו שבעים שפות וכל אחד התחיל לדבר בשפה אחרת, או להיפך: היו מדברים כולם וכל אחד מהם בשבעים שפות, והקב"ה השכיח מכל אחד מהם 79 שפות והשאיר לו רק שפה אחת, ושפה שמדבר זה לא מבין השני... כפי שאומר המלבי"ם שעלה בלב הדור החדש לעזוב דרך הקודם וחיי המשפחה והנהגה המקורית (בלִסְעָם מקדם). ואומר הנצי"ב, משמעות עם היינו במנהג אחד... וייתכן ששָׁנִים מדברים בשפות שונות, ובכל זאת איך-שהוא מבינים מה שמדברים. ולכן הקב"ה בלל את שפתם, באופן שלא יבינו איש שפת רעהו כלל! ובכך התכנית העולמית נגוזה, ונאלצו להפסיק את הבנייה באמצע! ולענייננו, כל עוד שיש במשפחה היהודית אחידות ותמימות-דעים ביחס לחיים המשותפים, הכל יכול להתקדם כהלכה, גם אם שניהם מדברים ב"שפה" שונה לחלוטין, כל עוד יש הבנה והדדיות ביניהם. וניתן להגדיר אחרת: כל עוד בני הזוג מבינים שהם עם אחד ורוצים לבנות את העתיד שלהם ביחד, ויש להם מטרות משותפות לחיים, יכולים להגיע ביחד להצלחות מרחיקות לכת: "הן עם אֶחָד וְשָׁפָה אֶחָד לְכָלם וְזֶה הַחֶלֶם לַעֲשׂוֹת". כן, גם אם מדברים בשפות שונות, יכולים להגיע להצלחות בתכניות החיים המשותפים! אבל ייתכן ושניהם מדברים שפה דומה, אבל לא שפה אחת ולא כעם אחד. כל אחד או שניהם מנסים להחיל מנהגים חדשים ושינויים לא מוסכמים על השני, מבלי להבין את השני, והכל נעצר! וגרוע מכך, לאבד גם את מה שכבר בנו... כיום רגילים לכנות את הבעיות הזוגיות כ"חוסר תקשורת" בכך שלא מדברים יחד! אבל על פי האמת, ייתכן שבני הזוג דווקא לא מרבים לדבר, אבל יש הבנה ביניהם! תקשורת אינה ממליים בלבד, אלא מְהַבְנוֹת! מה שמקשר ביניהם היא ההבנה ויכולת הכלה של השני ורצונותיו, ולא משנה באיזו שפה הוא מביע אותן! כי אם לכל אחד יש רצון לבנות, ורוצה להבין מה בלבדו של השני, ייתכן והמלים יהיו מיותרות! מעניין לזכור, במקראות לבנות ולהבין מגיעות כמעט מאותה משמעות, יעויין מסכת נדה דף מ"ה: **בהצלחה.**

לרפואה שלמה . אמן.
קסם לאה חיה בת אלה
ולחצלת אשר בן
יהודית מלכה וב"ב.

אבו ז

הלכות - ילקוט יוסף הלכות קדושה ועוד.

מה שנוהגים שכל הקהל אומר בקול רם ובניגון את נוסח הקדושה "נקדישך ונעריצך", ועונים קדוש קדוש אחר הש"צ, יש למנהג זה על מה לסמוך,

כאשר השליח צבור מגיע לקדוש קדוש קדוש, אם כל הצבור סיימו את תפלת הלחש, הנכון הוא שהשליח צבור יאמר פסוק זה עם כל הצבור ביחד, ואפילו אם קולו אינו נשמע. אך ישתדל להגביה את קולו מעט יותר מכל הקהל. אבל אם יש חלק מהצבור שעדיין מתפלל בתפלת שמונה עשרה, ומאזין לשליח צבור, על השליח צבור לומר פסוק זה, ופסוק ברוך כבוד ה', בקול רם, באופן שקולו יגבר על הקהל, והכל ישמעו את קולו. ואם קולו חלש, יאמר פסוק זה אחר שהצבור יסיים לאומרו, ובכל אופן צריך שיכוין להוציא ידי חובה את אותם שאינם יכולים לומר בעצמם את הקדושה. ומותר לומר קדושה ברם קול, כל שהרם קול בא רק להגברת הקול, אבל קול השליח צבור היה נשמע גם בלא הרם קול. ראוי לעצום את עיניו בעת אמירת הקדושה, ולישא עיניו כלפי מעלה.

טוב לכיון רגליו זו אצל זו שיהיו כעין רגל אחת, גם בשעה שאומר קדושה עם השליח צבור. וטוב להחמיר לעמוד כך כשרגליו סמוכות זו לזו עד שהשליח צבור יסיים ברכת האל הקדוש.

נוהגים לדלג מעט ולהרים עקבו מן הקרקע כשאומר פסוק "קדוש" ופסוק "ברוך" ופסוק "ימלוך" בקדושה. וכשאומר פסוק "קדוש", ידלג שלש פעמים בכל פעם שאומר "קדוש". ויהיו כל שלשת הדילוגים שוים זה לזה, ולא ידלג באחד יותר מהשני. והדילוג היינו שירים מעט עקביו וגופו כלפי מעלה, וישא עיניו למרום. אבל לא יקפוץ ולא ידלג יותר מדי.

המתפלל תפלת שמונה עשרה, והגיעו הציבור לקדושה, אינו רשאי לענות עמהם, אלא שותק ומכווין דעתו אל השליח ציבור, ויוצא ידי חובה, שהשומע כעונה. ונכון יותר שלא ידלג ברגליו עם הציבור כשאומרים פסוקי הקדושה. ומכל מקום היינו דווקא כשהשליח ציבור קבוע, ויודע שצריך לכוין להוציאם ידי חובתם בכל דבר שבקדושה, אבל השומע מפי שליח ציבור שעומד באקראי, ואינו בקי לכוין להוציא את אחרים ידי חובתם, אין תועלת בכך שיכוין לצאת ידי חובה, אלא ימשיך בתפלתו. ולכן נראה שאם השליח ציבור אומר הקדושה ביחד עם הקהל, וקולו לא ישמע, כי קולו נבלע עם הקהל, אין כל טעם שהיחיד ישתוק ויכוין לקדושה. ורק אם קול השליח ציבור גבוה, ונשמע מתחלה ועד סוף, ישתוק ויכוין אל השליח ציבור.

שליח צבור שטעה בתפלת החזרה, ונבהל, עד שאינו יכול להמשיך בתפלת החזרה, וכן מי שקולו נצרך באמצע החזרה, יעמוד אחר תחתיו, ויתחיל מתחלת הברכה שטעה הראשון, אם היה זה בברכות האמצעיות. אבל אם היה בשתי ברכות ראשונות, חוזר לראש, ואם היה אחר סדר קדושה, כגון שטעה בברכת אתה קדוש, זה שעומד במקומו מתחיל מברכת אתה קדוש, שכוין שענו כל הקהל קדושה, ברכת אתה קדוש נחשבת כתחילת הברכה. ואם טעה בשלש ברכות אחרונות, מתחיל מברכת רצה. והוא הדין אם נתעלף השליח צבור או נשתתק, זה שעומד תחתיו מתחיל להתפלל על הדרך שביארנו.

שליח צבור שטעה בתפלת החזרה ושכח לומר קדושה, אם נזכר באמצע אתה קדוש, חוזר לומר קדושה, וממשיך אתה קדוש וכו'. ואם לא נזכר עד שחתם ברכת האל הקדוש, יאמר

שם קדושה בלי חתימה, וימשיך אתה חונן וכו'. ואם לא נזכר עד שהתחיל ברכת חונן הדעת, צריך לחזור לראש התפלה ולומר הקדושה.

שליח צבור שטעה בתפלת החזרה, שלאחר שאמר קדושה עם הצבור, דילג אתה קדוש, והתחיל אתה חונן, אפילו אם סיים ברכת חונן הדעת, חוזר לברכת אתה קדוש, ואחר כך יאמר ברכת אתה חונן, וממשיך על הסדר. וכן אם טעה בתפלת שחרית של שבת, וכשסיים קדושה שכח לומר אתה קדוש והתחיל ישמח משה, או שטעה בתפלת מוסף של שבת, וכשסיים קדושת כתר שכח לומר אתה קדוש והתחיל תכנת שבת, חוזר לאתה קדוש, וממשיך משם והלאה, שכוין שאמרו סדר קדושה כתחילת ברכה דמי.

כשאין כהנים ואומר השליח צבור אלוקינו ואלוקי אבותינו וכו', צריך החזן לסיים בסוף: ושמו את שמי וכו', שפסוק זה הבטחה שהקדוש ברוך הוא מסכים לברכת הכהנים. ופירוש ואני אברכם חוזר על ישראל. וקצת שליחי צבור אינם אומרים אותו, מפני שראו כן אצל האשכנזים הנוהגים כמו שכתב הרמ"א בדרכי משה שלא לאומרו, ואינם אלא טועים. וצריך להסביר להם שאנו נוהגים כדברי רבותינו הגאונים והרמב"ם ומרן שקבלנו הוראותיו.

אין העם עונים אמן אחר ברכת כהנים של השליח צבור [כשאין שם כהנים], אלא כן יהי רצון. והמנהג לומר כן אחר כל פסוק ופסוק, ולא רק בסוף.

"הגאון הרב יהודה מאיר שפירא מלובלין"

נולד בסוצ'אבה שבבוקובינה בצפון רומניה, לרב יעקב שמשון שפירא ולמרגלא, בתו של הרב שמואל יצחק שור, בעל שו"ת "מנחת שיי", מגדולי הרבנים בגליציה, ממנו הספיק ללמוד תורה זמן מה. בצעירותו הוא נודע כ"העילוי משאץ". בגיל צעיר הוסמך לרבנות על ידי סבו, בעל ה"מנחת שיי", ועל ידי הרב אברהם שטיינברג מברודי והרב מאיר אריק. בהיותו בחור נישאה סבתו, אם אמו, למהרש"ם מברז'אן ורבי מאיר למד גם ממנו. רבי מאיר שפירא היה מחסידיו המובהקים של האדמו"ר ישראל פרידמן מצ'ורטקוב. לאחר חתונתו עם מלכה טויבה, בתו של הרב יעקב דוד ברייטמן, עבר לטרנופול שבגליציה, שם ישב ולמד תורה כאשר חותנו דואג לפרנסתו. בתקופה זו הספיק לייסד אגודה בשם "תפארת הדת", שמתפקידה היה לדאוג לתיקון העניינים הדתיים בטרנופול. רבנות גלינה: בשנת תר"ע קיבל הצעה לרבנות בקהילת גלינה, ולאחר התייעצות עם רבו, האדמו"ר מצ'ורטקוב, קיבל עליו את התפקיד. באותה תקופה הייתה גלינה מרכז לתנועת ההשכלה, והרב שפירא שימש לדבריו כ"תריס כנגד החיים הסואנים". הרב שפירא פעל לחיזוק ענייני הדת בעיר. כבר בחודשים הראשונים לכהונתו דאג לתיקון מקווה הטבילה וחטי העירוב, וצמצם משמעותית את חילול השבת של בעלי המלאכה היהודים בעיר. עיקר פעילותו כוונה לחינוך הדור הצעיר, בעיה שאלה התוודע עוד בקטנותו, כשלמד תורה בשאץ וחזה בסבל בני העניים מקרוב. במקום צריך העץ ששימש כתלמוד תורה, הקים הרב שפירא בשנת תרפ"א בנין מפואר לתלמוד תורה במרכז העיר. בבניין הייתה קומה מיוחדת לעבודות מלאכה, כדי שהתלמידים יוכלו לרכוש מקצוע בנוסף ללימודי הקודש. בנוסף ייסד בביתו ישיבה לבחורים מובחרים, שעתידים להיות מורי הוראה בישראל ומדריכי דור העתיד. **רבנות סאנוק**: בשנת תר"פ דחה את בקשת קהילת ורשה לכהן ברבנות הקהילה מטעמים שלא פירט, ולאחר זמן בחר לענות להצעת כהונת הרבנות בסאנוק, עיר גדולה במרכז גליציה, משום שידע כי מצבה הרוחני של הקהילה בסכנה. גם בסאנוק, כבגלינה, מצא הרב שפירא כשלים חמורים בתחומי הכשרות והשחיטה, המקוואות והעירובים, כמו גם בשטח החינוך התורני של הדור הצעיר. הוא תיקן כשלים אלו, והקים גם במקום זה תלמוד תורה בשם "בני תורה" בו למדו כ-250 ילדים. את ישיבתו העביר ר' מאיר מגלינה לסנוק שם הוציא קובץ תורני בשם "אשכול" שכלל רעיונות וחידושים שהעלו טובי הלומדים בישיבה. ר' מאיר כיהן על כס הרבנות בסאנוק 3 שנים. בעזבו את סאנוק הייתה זו קהילה יהודית מסודרת למופת. **ציר בפרלמנט הפולני**: בשנת תרפ"ב נבחר לסגן הפולני כנציגה של "אגודת ישראל", תפקיד בו שימש 5 שנים. במקביל שימש כנשיא אגודת ישראל בפולין. יחד עם הרב אהרן לוין והרב זלמן סורוצקין היה חבר בוועדה במשרד הדתות הפולני, שאישרה מינויי רבני קהילות ברחבי פולין. **ייסוד ה"דף היומי"**: בט' באלול תרפ"ג, במהלך הכנסייה הגדולה הראשונה של אגודת ישראל בווינה, נאם רבי מאיר ופרש את חזונו הגדול בדבר הדף היומי בפני באי הכנסייה: אם כל בית ישראל בכל אתר ואתר ילמדו באותו יום את אותו דף גמרא, היש לך ביטוי מוחשי יותר

ניתן לקבל את העלון במייל. נא לשלוח בקשה למייל: Asher7171@walla.com

הצעות והארות יתקבלו בשמחה. אשר ביטון - רב משמר הגבול - ירושלים. 0524090556